

Otthon vagyunk a tanteremben

A közoktatás aktuális modernizációs és fejlesztési feladatainak kivitelezése, a pedagógusok és oktatási szakértők felkészítése a kompetencia alapú képzés és oktatás feladataira a Fejlesztési Tervek keretében, a Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Programon (HEFOP2.1 és 3.1.1.) belül, a SuliNova Kht., az Országos Közoktatási Intézet és az Educatio Kht. konzorciumi együttműködésével kezdődött el. A Nemzeti alaptanterv átdolgozott változata, az Oktatási Minisztérium középtávú közoktatás-fejlesztési stratégiája és a Nemzeti fejlesztési terv prioritásai olyan fejlesztési irányokat jelöltek ki, amelyek halaszthatatlanná tették a közoktatás átfogó modernizációját. Bebizonyosodott, hogy elégtelen az új tantervi rendszerek fejlesztése, megjelentése. Új pedagógiai módszerek megjelenését, elterjesztését támogató igazi alternatívára van szükség; az óvodákban, iskolákban közvetlenül felhasználható, tudatosan és átgondolt módon fejlesztett oktatási programok kidolgozása, s a hozzájuk kapcsolódó továbbképzési, tanácsadói, értékelési és minőségfejlesztési rendszerek kialakítása jelentett feladatot.

A háttértámogatást a Nemzeti Fejlesztési Terv Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program (HEFOP) 2.1 számú, Hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének biztosítása az oktatási rendszerben és a 3.1 számú, Az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges képességek és kompetenciák fejlesztése című intézkedése jelentette. A HEFOP 2.1-es intézkedés központi programjában zajló fejlesztések fő célja a hivatalos honlap közleménye szerint¹ „olyan befogadó iskolarendszer és pedagógiai környezet kialakítása, ahol megvalósul a tényleges együttnevelés, a különböző háttérrel rendelkező gyerekek egy csoportban való nevelése, ahol az iskola és a pedagógus alkalmazkodik a gyermekek körében tapasztalható szociális és kulturális háttérbeli, képességbeli és tanulási szükségletekben megnyilvánuló sokféleséghez. A projekt elősegíti a hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikerességét, munkaerő-piaci helyzetének megerősítését azáltal, hogy a közoktatásban – az integrált nevelés ösztönzésével – gyengíti a szelekciós mechanizmusok érvényesülését, valamint támogatja az ehhez szükséges együttműködési rendszerek és humánerőforrás kialakítását. E program két célcsoportra irányul: a hátrányos helyzetű, elsősorban roma tanulók (A komponens), továbbá a sajátos nevelési igényű tanulók (B komponens) körére. A HEFOP 3.1-es intézkedés ez egész életen át tartó tanulás elterjesztése biztosítja a tudásalapú társadalom és gazdaság létrejöttének feltételeit. Ehhez szükséges az iskolarendszernek a kompetencia alapú nevelés, oktatás és képzés irányába való fejlesztése. Különösen nagy fontosságú a kisiskolás korban elsajátított alapképességek és -készségek, továbbá kulcskompetenciák köre, mert ezek a későbbi, sikeres tanulás és munkába állás feltételei.” A Magyarországon egyedülálló közoktatás-fejlesztési központban kifejlesztett programcsomagok az iskolák számára alternatívát kínálnak a jelenlegi oktatási gyakorlat mellé, de

úgy, hogy ne az iskoláknak kelljen kitalálniuk, hogy mit csinálnak, hanem „konyhakészen”, felhasználóbarát módon kapják meg ezeket az eszköz-együtteseket. Ezek ugyanis amellet, hogy tartalmazzák a különböző tanterveket és a taneszközöket, támogató elemeket (pl. továbbképzési ajánlatok) is magukba foglalnak.

Az oktatási tárca is élen járt a hasznos példák tudatos gyűjtésében és bemutatásában. 2005-ben 21 jó gyakorlatot tettek közzé a honlapon². A jó gyakorlatokkal rendelkező közoktatási intézményekhez rendszeres felhívásban fordultak 2006-ban is. A HEFOP 2.1.1-es központi programhoz kapcsolódóan például, a sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók integrált oktatásának elősegítése érdekében várta a jó gyakorlatokat. A SuliNova Kht. az együttnevelés pedagógiai gyakorlatának elterjesztése érdekében összegyűjteni tervezte azokat a „jó gyakorlatokat”, amelyek a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelésének és oktatásának irányelveivel (2/2005. (III. 1.) sz. OM rendelet 1. és 2. számú melléklet) és a NAT 2003-mal (243/2003 (XII.17.) sz. Korm. rendelet) egyaránt összhangban állnak, és kapcsolódnak a pedagógiai munka egyes részterületeihez (úgy mint: az SNI-gyermekek integrált óvodai nevelése/iskolai oktatása; az integrált nevelést megvalósító intézmények szervezetének kialakítása; az SNI-gyermekek integrált nevelését támogató szakmai és szakszolgáltató intézmények/szervezetek tevékenysége; a SNI-gyermekek integrált nevelését támogató társadalmi közeg kialakítása). Az intézményi jó gyakorlatok gyűjtésének célja a sikeres hazai innovációk felkutatása, terjesztése, az együttnevelést támogató pedagógiai rendszerek kialakításának és megújulásának segítése volt: nyilvánosság biztosításával, a sokoldalú intézményi együttműködések létrehozásával, a horizontális tanulás lehetőségének biztosításával. Jó gyakorlatnak minősült minden olyan önállóan kezelhető tartalmi egység, amelyet a fejlesztők már kipróbáltak, és az a célcsoport szempontjából eredményesnek bizonyult, vagyis hozzá tudott járulni az SNI-tanulók sikeres integrálásához. Az értékelési mechanizmus értelmében a benyújtott anyagokat vagy elfogadták, vagy továbbfejlesztésre javasolták és ehhez szakértői segítséget is kínáltak, vagy szakmai kifogások miatt elutasították. A „jó gyakorlatok” internetes adatbankba³ kerültek. Az adatbankban a jó gyakorlatok tematikus keresésére is lehetőség nyílik.

Ez a komplex programmal együtt fontos eleme az oktatási intézmények pedagógiai kultúrája megújulásának. Erre pedig a szaporodó kutatások és mérések tapasztalatai alapján – mind módszertani, mind tartalmi szempontból – szükség van. Meg kell(ett) azonban teremteni az intézményi befogadás feltételeit is annak érdekében, hogy a vezetők és véleményformálók képessé váljanak a folyamatos megújulásra, fejlesztésre, projektek vezetésére, vagy éppen önértékelésre. 2004-2008 között inten-

¹ <http://www.sulinova.hu/cikk.php?sess=&alsite=1&rovat=1&alrovat=&cid=33>

² (<http://www.sulinova.hu/letoltes.php?sess=&fid=427>)

³ www.sulinovadatbank.hu

zív kompetencia alapú programfejlesztés zajlott (a hat kompetenciaterületet, valamint az óvodai nevelést központba állító fejlesztés a Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program 3.1.1-es központi programja keretében valósul meg 2008 nyaráig). A program kezdő szakaszában az óvoda-iskola átmenetre és a belépő 1., 2., 5., 7. és 9. évfolyamokra kifejlesztett programcsomagokat a Térségi Iskola- és Óvodafejlesztő Központok (TIOK) pedagógusai próbálták ki a 2005/2006-os tanévtől. A további évfolyamokra szóló programok és a tesztelés évről évre folyamatosan zajlottak.

A tesztelést korrekció követte. Ezután a HEFOP 3.1.3-as pályázat több mint 300 nyertes intézménye vállalkozhatott arra, hogy felkészítés mellett 2006 szeptemberében a kompetenciafejlesztő programcsomagokat tanrendjébe illessze. A széleskörű bevezetést segítette azoknak a szakmai szolgáltató intézményeknek a munkája, amelyek a HEFOP 3.1.4-es pályázat keretében 2006-tól akkreditált pedagógus-továbbképzést tarthattak, felkészítve hozzávetőleg tízezer pedagógust az oktatási programcsomagok alkalmazására, valamint a Sulinet Digitális Tudásbázis kezelésére. A HEFOP 3.3-as pályázati források segítségével a kompetencia alapú oktatásfejlesztés folyamatába bekapcsolódhattak az arra vállalkozó pedagógusképző felsőoktatási intézmények is.

Emellett elérhető a **Hazai Digitális Jó Gyakorlatok gyűjteménye⁴**, amely a HEFOP-2004-3.1.1 központi program keretében elkészített oktatási programcsomagok rendszerét bővíti, bevezetését, alkalmazását segítő, elsősorban sikeres intézményi „jó gyakorlatok”-ra épülő digitális alapú oktatási programok kifejlesztésével jött létre különböző témákban (pl. Az életmódtörténet, gazdálkodástörténet, háborúk, konfliktusok, a népvándorlás-népmozgások, Irodalmi alkotások, stílusirányzatok, életművek készségfejlesztő feldolgozása, diák érdekképviselet, diákjogok, partneri együttműködés az iskolában, emberi jogi, multikulturális, interkulturális projektek.)

A HEFOP 3.1.1-es és 2.1.1-es központi programok értékelő és záró konferenciáját az **Educatio Kht. szervezésében „Változó tudás – befogadó iskola”** címmel 2008. március 29-én rendezték meg. Arató Gergely ÚJ TUDÁS-MŰVELTSÉG MINDENKINEK című összefoglalójában a minőség és esély kérdését összekötötte. Kiemelt stratégiai megállapítás, hogy a fontos dolgok helyben történnek, ezért kell építeni, megerősíteni a bevált és elismert gyakorlati tudást. Szlogenként hatott a „szilárdság a célokban, rugalmasság a végrehajtásban” elv. A meglehetősen komplex intézkedéscsomagban lényegében uniós forrás biztosítja a fejlesztéseket – hazai forrás a működést. Ahhoz azonban, hogy minden gyermek eséllyel kezdhesse az iskolát, számos egyéb támogatásnak is célba kell érnie. A TÁMOP 6.1.4 keretében történik a védőnői rendszer bővítése, családi napközis fejlesztése, és a „biztos kezdet” programhoz kapcsolódó támogatások, ami segítheti egyrészt az egységes óvoda-bölcsőde kialakítását és működtetését, és külön hangsúlyt helyez a „beövodáztatás” ösztönzésére is. Esélyegyenlőség kérdéskörében a HEFOP 2.1.7 és a TÁMOP 3.3 keretében megvalósuló in-

tegrációs programokról lehetett megtudni, hogy nagyon hangsúlyos a pedagógusok és civilek bevonása, hogy több roma fiatal alkalmazása várható az óvodákban és az iskolákban. Az oktatás tartalmi fejlesztése – mint fentebb részleteztük – a HEFOP 3.1, TÁMOP 3.1, és TIOP 1.1 keretében zajlik. A tehetséggondozás (Magyar Géniusz Program, Arany János Plusz Program, Tehetséggondozó bázis intézményhálózat) és kollégiumfejlesztés (kollégiumok szakmai fejlesztése, bevonásuk a pedagógusképzésbe, infrastrukturális fejlesztés) a TÁMOP 3.4 Nemzeti Tehetség Alapján keresztül történik

Az infrastrukturális megújulás a Regionális Operatív Programok által bölcsődei és óvodai hálózat fejlesztéssel, 2013-ig 700 oktatási intézmény felújításával. Ez 2008 nyarától kb. 250 intézmény felújítását jelenti.

Szabályozás és fejlesztés címmel Béresné dr. Dunai Gyöngyi (OKM Közoktatási Főosztály) tartott értékelést a konferencián. Először az Új Magyarország Fejlesztési Terv (2007-2013) és a közoktatás kapcsolódási pontjairól beszélt. Hangsúlyozta, hogy egyetlen felújítás, infrastrukturális fejlesztés sem történhet meg hozzá kapcsolódó tartalomfejlesztés nélkül.

A Társadalmi megújulás Operatív Programról szólva a tartalmi fejlesztés került középpontba mint a 21. századi közoktatás alapja. A kiemelt központi program (2008. 1. negyedév) keretében a fejlesztés-koordináció, hálózat-koordináció (regionális, területi szolgáltatások, támogatórendszer irányítása), illetve az ágazatközi koordináció és a programok közötti koordináció a főbb működési területek. A célokat a minőség – hatékonyság – hozzáférés hármassával fémjelzte. A tovább- és átképzések pályázati konstrukcióinak (2008. harmadik negyedév) tartalma az intézményi implementációt támogató felkészítések, hiányzó kompetenciák és kapacitások pótlása, pályakorrekciós át- és továbbképzések biztosítása lesz. A pedagógusképzések a pedagógiai kultúra korszerűsítésére, az új szerepekre való felkészülésre tervezettek. Ezek a megerősítő, támogató továbbképzések olyan szakmai, szakértői területekre készítenek fel a közoktatási intézményekben, amelyek az implementációs folyamatokat támogatják, illetve a már módosított pedagógiai programok hatékony, minőségi megvalósítását garantálják. A pedagógiai megújulás fontos eleme a pedagógus-továbbképzés az intézmények, a régiók igényei és az új szolgáltatási szakterületek szerint. Az előadó kiemelte, hogy az új tanítási és tanulási módszerek megjelenése a hagyományos tanárszerepek megváltozása, az informatika stb. egyaránt nagy kihívást jelentenek a pedagógusok és oktatók számára. Pedig a modernizáció végrehajtásához mindez elengedhetetlen alkalmazkodást és felkészülést igényel. Az ÚMFT források keretében közvetlenül mintegy 30 milliárd Ft áll rendelkezésre a TÁMOP 3.1.5 (3.1.5+3.1.7) konstrukciókeretében pedagógus tovább-és átképzésre, közvetve pedig további közel 50 milliárd Ft (szolgáltatói kosár, TÁMOP 3.1.4 (3.1.3+3.1.4) konstrukció) fejlesztési forrás támogatja a pedagógus-továbbképzést. További fontos információ, hogy az ÚMFT keretében zajló pedagógus továbbképzések 100%-ban finanszírozott képzések, elsősorban az oktatási-nevelési intézménybe helyezi a képzést, a megtartott képzések akkreditáltak, így beszámíthatók a kötelező továbbképzésekbe.

⁴ http://www.sulinovadatbank.hu/index.php?akt_menu=3570

■ ÓVODA- ÉS ISKOLAFEJLESZTÉSEK UNIÓS FORRÁSBÓL CEGLÉDBERCELEN

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében 2007-2013 között 120 milliárd forint áll rendelkezésre a közoktatási intézmények fejlesztésére, amelynek csaknem felére a 2007-2008. időszakban lehet pályázni. Az óriási összegből a közép-magyarországi régió települései 2007-2013 között összesen közel 11,5 milliárd forintnyi támogatásra pályázhatnak közoktatási intézményeik fejlesztésére. Gyurcsány Ferenc miniszterelnök részvételével került sor az ÚMFT keretében megvalósult első beruházás – az első óvodafejlesztési projekt – átadására 2008 júniusában.

A beruházás az I. NFT keretében megindult óvodafelújítási mintaprojekt folytatása, amelyre Ceglédbercel mellett az egész ország büszke lehet. Ceglédbercel visszatérő, sikeres pályázó: eddigi két nyertes pályázata után már a harmadik elbírálása van folyamatban.

A pest megyei Ceglédbercel község és kistérség visszatérő, sikeres pályázó, amely mintát ad minden magyarországi település számára. Felismerve lehetőségeit és igényeit, valamint gyorsan és gondosan előkészítve projektjeit, a település fejlődésének szempontjából mintaeértékű projektet vitt végig mind az I. NFT, mind az ÚMFT közoktatási intézmények fejlesztését célzó pályázatain. Az I. NFT keretében 217 millió forintnyi uniós támogatással megkezdett óvodafejlesztési mintaprojekt révén felépült a korszerű, akadálymentesített 150 fős Napsugár óvoda.

A beruházás folytatásaként pedig 10,5 millió forintos uniós támogatásból megvalósult az óvoda játszótere is. Ceglédbercel szándékainak komolyságát és a fejlesztés gyorsaságát jelzi, hogy ez az ÚMFT keretében elsőként megvalósult óvodafejlesztési projekt.

A közoktatási intézmények fejlesztésének következő állomását a település általános iskolájának fejlesztése jelentheti. Ennek megvalósítására a község 250 millió forint uniós támogatásra pályázik. A pályázat elbírálása folyamatban van.

(Forrás: <http://www.nfu.hu/content/1712>)

Jó gyakorlatok a bűnmegelőzés területéről

Az Országos Bűnmegelőzési Bizottság az elsők között volt azon szervezetek között, amelyek tudatosan gyűjtötték és népszerűsítették azokat a külföldi és hazai jó példákat, megoldásmódokat, eljárásokat, pályázatokat, kísérleti programokat, amik jó gyakorlatként mások számára átvehető, megfontolható mintaként szolgálhatnak. Ez már a Társadalmi Megújulás Operatív program előtt is mint a feladatok egyike jelent meg, ezzel a támogatási koncepcióval pedig még strukturáltabb lehetőség kínálkozik arra, hogy minden aktív program megmutathassa magát. A program végrehajtásával a társadalmi bűnmegelőzés és a reintegráció területén a 2004 óta kialakított és folyamatosan továbbfejlesztett jó gyakorlatok elterjedése, sztenderdizálása, továbbá új, innovatív elemek kidolgozása várható¹.

■ HÁTTÉR

A Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) keretében Magyarország Nemzeti Stratégiai Referenciakerete, az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) „A társadalmi megújulás” prioritásához kapcsolódó beavatkozásait fejtették ki a vonatkozó uniós jogszabályokkal és rendeletekkel összhangban. A program fejlesztéseinek stratégiai megalapozását – 14 másik operatív programéval egyetemben – az ÚMFT adja. A TÁMOP célja olyan beavatkozások sikeres végrehajtása a 2007-2013-as programozási periódusban, amelyek az egész ország lakosságát érintik, és amelyekhez az infrastrukturális hátteret, a minőségi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést elsősorban a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program (TIOP), illetve a regionális operatív programok (ROP) biztosítják. A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség honlapján² közzétettek értelmében a prog-

ram költségvetése 4 097 080 055 euró. A finanszírozás hátterét az Európai Szociális Alapon keresztül 85%-ban az Európai Unió biztosítja, 15%-ban pedig hazai források adják. A program területi jogosultsága kiterjed Magyarország teljes területére, azaz a „Konvergencia” célkitűzés alá tartozó hat régió, valamint a „regionális versenyképesség és foglalkoztatás” célkitűzés alá tartozó Közép-magyarországi régió területére.

A Társadalmi Megújulás Operatív Program az ÚMFT átfogó céljaihoz, a foglalkoztatás bővítéséhez és a tartós növekedéshez elsősorban a munkaerőpiac kínálati oldalára irányuló intézkedésekkel, az emberi erőforrások fejlesztésével járul hozzá. A gazdaság rendelkezésére álló munkaerő-kínálat növekedésében rejlő lehetőségek csak akkor használhatók ki, ha növekszik az állskereső aktivitás, csökken a munkaerő-piaci és társadalmi diszkrimináció mértéke, javul az összhang a keresett és a kínált képzettségek, képességek között, továbbá az egészségkultúra fejlődése által nő az egészséges munkaerő aránya. A foglalkoz-

¹ A cikk összeállításához a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség és az Országos Bűnmegelőzési Bizottság hivatalos honlapján közzétett információkat használtuk fel a hivatkozott források egyedi megjelölésével.

² Forrás: www.nfu.hu

